

Yazı- Toplumsal dönüşüm aracı olarak Diyanet

Murat Aksoy: Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın görünürlüğünün artmasındaki nedenlerden biri de, siyasi iktidarın "laikçi" uygulamaları hatırlatarak, kendi seçmenini konsolide etme çabasıdır.

17 Eylül 2021 tarihli yazı: [Toplumsal dönüşüm aracı olarak Diyanet | PolitikYol Haber Sitesi](#)

DİB eskiden devletin ona biçtiği rolü, bu siyasi iktidarla birlikte gönüllü olarak üstlendi.

Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın görünürlüğünün artmasındaki nedenlerden biri de, siyasi iktidarın "laikçi" uygulamaları hatırlatarak, kendi seçmenini konsolide etme çabasıdır.

"Diyanet, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının "zorunlu eğitimden sayılmasını" planlıyor."

"Günaydın demek cahilliye dönemi adeti"

Son dönemde gün geçmiyor ki, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın (DİB) ya da başkanı Ali Erbaş'ın merkezinde olduğu bir açıklama haber olmasın. Yukarıdakiler de bunlardan sadece son ikisi...

Son yıllarda kurum olarak DİB ve bireysel olarak da kurumun başkanı Ali Erbaş kamusal alanda daha fazla görünüyor. Bunun bilinçli bir tercih olduğu açık. Hatta yeni sistem uyarınca yapılan (!) protokol düzenlemesi ile sadece kamusal görünürlüğü değil, devlet protokolündeki yeri de güçlendi.

Daha önce protokolde 52. sırada yer alan DİB Başkanı 40 sıra birden yükselerek Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarının da önüne 12. Sıradaki yerini aldı.

Yine bu yükselişe uygun olacak biçimde gelecek yıl bütçesinin 16.1 milyar liraya çıkarılması planlanıyor. Bu bütçe, hali hazırdaki 17 bakanlığın 7'sinin üzerinde -ki, bu bakanlıklar arasında İçişleri Bakanlığı da var-.

Özetle DİB, AK Parti döneminde küçülmek yerine, giderek büyüdü ve gündelik hayatın her alanında görünür oldu.

Neden?

Çünkü bu bir siyasal tercih.

Bu tercihte DİB'in, siyasi iktidarın hedeflediği ve adım adım uyguladığı mühendislik projesi olan toplumun yukarıdan aşağıya dönüştürülmesinde eğitim ve medya ile birlikte en büyük ideolojik aygıt olmasının önemli payı var.

DİB eskiden devletin ona biçtiği rolü, bu siyasi iktidarla birlikte gönüllü olarak üstlendi.

DİB'İN KURUMSAL MİSYONU

Son yıllarda devlet/iktidar eklenmesi ile siyasi iktidar, yukarıdan aşağıya bir toplumsal mühendislik projesi yürütüyor.

Bu toplumsal mühendislik üzerinden yeni bir “makbul vatandaşlık” tanımı yapılıyor. Siyasi iktidarın içinden geldiği Sünni yorum, bu yeni vatandaşlığın önemli bir nosyonu olarak karşımıza çıkıyor.

Bugün Cumhurbaşkanı Erdoğan’da temsilini bulan,

resmî olarak DİB, gayriresmî olarak bir ilahiyat hocasının yorumlarında vücut bulan “Sünni dini yorum” devlet için tek dini yorum kabul edilerek, makbul vatandaşlığın nosyonuna dönüştürülüyor.

Bu yeni vatandaşlık tanımı “Türk/Sünni”likten geçmektedir.

Sünnilik özel alanda dinsel bir kimlikten çok kamusal alanda görünür olarak kültürel kimliğin ana taşıyıcısına dönüşmektedir.

Bununla birlikte yeni kamusal alan, siyasetten sanata, bürokrasiden kültüre, ekonomiden edebiyata gündelik hayatın her alanında kimlerin girebileceğinin yani kimlerin makbul vatandaş olduğunun da sınırının çizilmesi anlamına geliyor.

Bu toplumsal projenin makul vatandaşları, büyük ölçüde partililiği “üst kimlik” olarak kabul edenlerden oluşuyor.

Bunun içindir ki, tüm farklılıklar “ötekileştiriliyor.”

Böylece karşımıza yeni makbul vatandaşların “her şey olabildiği”, ötekileştirilenlerin ise “hiçbir şey olamadığı” yeni bir Türkiye çıkıyor. “Yerli” ve “Milli” türü kavramsallaştırmalar bu açıdan işlevsel ve önemli.

DEVLETİN MUHAFAZAKÂRLAŞTIRILMASI

İktidar, “doğru din yorumunu”, kendilerine yakın fetva makamlarından alırken, bu fetvaları DİB üzerinden sistematik hale getirip organize biçimde topluma empoze etmektedir.

Böylece kültürel, siyasal ve ideolojik olarak farklı olanlar devletten ve kamusal alandan dışlandığı ölçüde, bu farklılıklar ancak özel alanda yaşanabilir kimlikler haline gelmektedir.

Bu devletin sadece siyasal değil kültürel kimlik olarak da muhafazakârlaşmasıdır ki, iktidarın da istediği budur.

Bu haliyle DİB, Osmanlı’daki Şeyhülislamlığın kurumsal devamıdır. Şeyhülislam ise sivil ilahiyat hocasıdır.

Dinin önemli bir olgu olduğu bu toplumda DİB, devletin ideolojik aygıtı olarak en işlevsel kurumlarından birisi gibi görev yapmaktadır. İşte onu bu kadar konuşmamızın nedenlerinden biri de bu...

Kabul edelim ki DİB, sadece DİB değil.

Son olarak DİB'in ve başkanı Ali Erbaş'ın son günlerde görünürlüğünün artmasındaki başka bir neden de, siyasi iktidarın kaybettiği seçmen desteğini "laikçi" uygulamaları hatırlatarak, "din kardeşliği" ve "cemaatsel dayanışma" ile konsolide etme çabasıdır.